ARREST VAN HET HOF (Derde kamer)
9 februari 1988 *

In zaak 1/87,

Santo Picciolo, ambtenaar van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, bijgestaan en vertegenwoordigd door J.-N. Louis, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij Y. Hamilius, advocaat aldaar, 11, boulevard Royal,

verzoeker,

tegen

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door P. Kalbe, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde, bijgestaan door A. May, advocaat te Luxemburg, 31, Grand-rue,

verweerster,

betreffende een beroep tot nietigverklaring van het besluit van 5 maart 1986 van N. Mosar, lid van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, houdende definitieve vaststelling van verzoekers beoordelingsrapport over de periode van 1 juli 1981 — 30 juni 1983, alsmede tot toekenning van een schadevergoeding van één frank,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: J. C. Moitinho de Almeida, kamerpresident, U. Everling en Y. Galmot, rechters,

advocaat-generaal: J. L. da Cruz Vilaça
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

* Procestaal: Frans.

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 18 november 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 21 januari 1988,

het navolgende

Arrest

1 Bij verzoekschrift neergelegd ter griffie van het Hof op 2 januari 1987, heeft Santo Picciolo, ambtenaar van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, beroep ingesteld tot nietigverklaring van het besluit van 5 maart 1986 houdende definitieve vaststelling van zijn beoordelingsrapport over de periode van 1 juli 1981 — 30 juni 1983, alsmede tot veroordeling van de Commissie tot betaling van een vergoeding van één frank uit hoofde van immateriële schade.

2 Verzoeker is op 12 augustus 1971 aangeworven als ambtenaar in categorie A. Hij was eerst tewerkgesteld bij het Publikatiebureau en daarna, vanaf 1 januari 1983, bij het directoraat-generaal XVIII. Op 24 juni 1982 werd hij verkozen tot lid van het plaatselijk personeelscomité te Luxemburg, waarvan hij later vice-voorzitter werd.

3 Met toepassing van de „Algemene uitvoeringsbepalingen van artikel 43 van het Statuut" (hierna: de algemene uitvoeringsbepalingen) en de Gids voor de beoordeling, stelde de directeur van het Publikatiebureau in december 1983 verzoekers beoordelingsrapport over de periode van 1 juli 1981 — 30 juni 1983 op.

4 Toen verzoeker het met bepaalde elementen daarvan niet eens bleek te zijn, nodigde de beoordelaar hem enkele malen vergeefs uit voor het in de algemene uitvoeringsbepalingen voorziene gesprek. Op 13 december 1984 deed hij hem een nieuw, gedeeltelijk gewijzigd rapport toekomen, waarbij het advies was gevoegd dat inmiddels was uitgebracht door de „speciale groep beoordelaars" die ingevolge de Gids voor de beoordeling moet worden betrokken bij de beoordeling van ambtenaren die een mandaat van personeelsvertegenwoordiger vervullen.

5 Na ontvangst van dit nieuwe rapport verzocht verzoeker op 17 januari 1985 om inschakeling van de beoordelaar in beroep, het lid van de Commissie N. Mosar. In eerste instantie bevestigde deze het rapport, maar nadat hij vervolgens op verzoek van verzoeker het paritair beoordelingscomité had geraadpleegd en dit op 29 juli 1985 advies had uitgebracht, stelde hij op 5 maart 1986 het definitieve beoordelingsrapport vast. Verzoeker diende tegen dit rapport een klacht in krachtens artikel 90, lid 2, Ambtenarenstatuut, die echter stilzwijgend werd afgewezen.

6 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten, het wettelijk kader en de middelen en conclusies van partijen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hierna slechts weergegeven voor zover dat noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

De vordering tot nietigverklaring

7 Verzoeker baseert zijn vordering tot nietigverklaring van het bestreden beoordelingsrapport op de volgende middelen:

a) bepaalde beoordelingen in het rapport zijn minder gunstig dan in het vorige rapport, zonder dat die wijzigingen zijn gemotiveerd. De door verzoeker ingeschakelde beoordelaar in beroep is zelfs tot een nog minder gunstige beoordeling gekomen;

b) de beoordelingsprocedure vertoont onregelmatigheden op het punt van de voorlichting van de beoordelaar in beroep, het gesprek tussen de beoordelaar en de beoordeelde ambtenaar, de raadpleging van de hiërarchieke meerderen en de te late vaststelling van het beoordelingsrapport;

c) door opzettelijk de algemene uitvoeringsbepalingen en de Gids voor de beoordeling te miskennen, heeft de Commissie zich schuldig gemaakt aan schending van het algemene beginsel inzake de bescherming van het gewettigd vertrouwen en het beginsel van gelijke behandeling;

d) ten slotte is ook het intern reglement van het Publikatiebureau geschonden.

De middelen betreffende de inhoud van het beoordelingsrapport

8 Verzoeker stelt schending van artikel 5, tweede alinea, van de algemene uitvoeringsbepalingen, dat bepaalt dat „alle wijzigingen in de gespecificeerde beoordelingen ten opzichte van de vorige beoordeling... dienen te worden gemotiveerd". Het bestreden rapport zou beoordelingen bevatten die minder gunstig zijn dan die van het vorige rapport, zonder dat dit is gemotiveerd.

9 Bovendien zou de beoordelaar in het beroep na het advies van het paritair beoordelingscomité in het rapport een nieuw commentaar hebben opgenomen, dat voor verzoeker nog ongunstiger is. Nochtans zou naar uit de bewoordingen van artikel 7, derde en vierde alinea, van de algemene uitvoeringsbepalingen en punt C.2 van de Gids voor de beoordeling volgt, de raadpleging van het paritair beoordelingscomité op verzoek van de beoordeelde ambtenaar diens situatie niet verder mogen verslechteren.

10 Met betrekking tot die grieven moet na onderzoek van het dossier worden vastgesteld, dat enkel de gespecificeerde beoordeling van verzoekers „plichtsgevoel" minder gunstig is dan in het vorige beoordelingsrapport, in die zin dat de beoordeling gedaald is van „uitstekend" naar „zeer goed".

11 In het rapport van de eerste beoordelaar was bij die gespecificeerde beoordeling het volgende commentaar gevoegd: „In verband met het vertrek van de heer Picciolo in januari 1983 was een controle van de commerciële boekhouding van het Publikatiebureau noodzakelijk; op grond van die controle kan het plichtsgevoel van de beoordeelde heel exact als ‚zeer goed' worden beoordeeld." Daar het paritair beoordelingscomité in zijn advies van 29 juli 1985 van mening was dat die opmerking dubbelzinnig was, verving de beoordelaar in beroep ze in het bestreden definitieve beoordelingsrapport door het volgende commentaar: „De heer Picciolo heeft zijn functie bij het Publikatiebureau in januari 1983 beëindigd. De overneming van de boekhouding door de nieuwe verantwoordelijken was aanleiding om ze op orde te brengen, wat blijkbaar te lang achterwege was gebleven."

12 In de eerste plaats blijkt uit het voorgaande, dat de overigens maar weinig minder goede beoordeling van verzoekers „plichtsgevoel" ten opzichte van het vorige rapport naar behoren is gemotiveerd door het commentaar van de beoordelaar in beroep, conform artikel 5 van de algemene uitvoeringsbepalingen.

13 In de tweede plaats is het volgens de bewoordingen van artikel 7 van de algemene uitvoeringsbepalingen en punt C.2 van de Gids voor de beoordeling de beoordelaar in beroep niet verboden de beoordeling van de betrokken ambtenaar te verslechteren. Die bepalingen kunnen nochtans aldus worden uitgelegd, dat de beoordelaar in beroep de beoordeling slechts in een ongunstige zin mag wijzigen indien dat nodig is om rekening te houden met het advies van het paritair comité. In casu heeft de beoordelaar in beroep die bepalingen niet miskend. Hij heeft de beoordeling „zeer goed" van de eerste beoordelaar gehandhaafd en enkel het advies van het paritair comité gevolgd door de mogelijke dubbelzinnigheid van het commentaar in zijn oorspronkelijke vorm, dat geen verklaring gaf voor de minder gunstige beoordeling ten opzichte van het vorige rapport, weg te nemen.

14 Mitsdien moeten deze middelen worden afgewezen.

De middelen ontleend aan onregelmatigheden in de beoordelingsprocedure

De raadpleging van de hiërarchieke meerderen

15 Verzoeker stelt, dat de eerste beoordelaar bij de vaststelling van het rapport de artikelen 2, derde alinea, en 3, tweede alinea, van de algemene uitvoeringsbepalingen en de punten B.5.2.1. en B.5.2.2. van de Gids voor de beoordeling heeft miskend.

16 Volgens de algemene uitvoeringsbepalingen en de Gids voor de beoordeling wordt de ambtenaar, wanneer hij minder dan zes maanden voor het einde van de referentieperiode naar een andere dienst is overgeplaatst, beoordeeld door de daartoe bevoegde persoon in zijn vroegere dienst. Die beoordelaar moet vooraf zijn ambtgenoot in de nieuwe dienst raadplegen alsook de rechtstreekse chef van de ambtenaar in diens vroegere dienst. „Zo nodig" worden ook de andere hiërarchieke meerderen van de ambtenaar in diens nieuwe dienst geraadpleegd. Nadat de beoordelaar het rapport heeft ondertekend, tekenen ook al deze personen het voor gezien. Ingeval zij het met de beoordelaar niet eens zijn, kunnen zij hun opmerkingen aan het rapport toevoegen.

17 In casu blijkt uit het dossier, dat verzoekers beoordelingsrapport werd opgesteld door directeur Verheyden van het Publikatiebureau, dat het vervolgens voor gezien werd getekend door de heer Perry, hoofd van de gespecialiseerde dienst OP 4 van het Publikatiebureau, en de heer Van Goethem, directeur bij het directoraat-generaal XVIII, en dat het ten slotte door Verheyden werd ondertekend.

18 Wat vooreerst verzoekers verwijt betreft, dat Perry en Van Goethem pas na de opstelling van het rapport door Verheyden zijn geraadpleegd, en niet vooraf zoals volgens de toepasselijke regeling had moeten gebeuren, kan die omstandigheid — zo zij al was komen vast te staan — in casu geen wezenlijk vormgebrek opleveren dat de geldigheid van de beoordelingsprocedure zou aantasten. Vaststaat, dat Perry en Van Goethem het beoordelingsrapport voor gezien hebben getekend, zonder gebruik te maken van de mogelijkheid om opmerkingen te maken waaruit eventueel had kunnen blijken dat zij het met de eerste beoordelaar oneens waren. Zij hebben aldus stilzwijgend blijk gegeven van hun instemming met die beoordeling.

19 In de tweede plaats zij opgemerkt dat, anders dan verzoeker stelt, de heer Perry, ofschoon tijdelijk functionaris, als verzoekers rechtstreekse chef bij het Publikatiebureau aan de beoordelingsprocedure mocht deelnemen, aangezien hij daadwerkelijk hoofd van de gespecialiseerde dienst OP 4 was en als zodanig hiërarchieke bevoegdheid over verzoeker als ambtenaar van die dienst had gehad.

20 In de derde plaats kan verzoeker niet stellen, dat uit hoofde van zijn overplaatsing ook zijn rechtstreekse chef bij directoraat-generaal XVIII had moeten worden geraadpleegd. Volgens de toepasselijke regeling vindt immers „zo nodig" — dat wil zeggen wanneer dat nuttig lijkt — raadpleging plaats van andere hiërarchieke meerderen in de nieuwe dienst naast de voor de beoordeling bevoegde chef; die raadpleging is echter niet verplicht.

21 Ten slotte kan de geldigheid van de procedure niet zijn aangetast door de omstandigheid dat Perry en Van Goethem het door Verheyden opgestelde beoordelingsrapport hebben geviseerd vóórdat het door Verheyden werd ondertekend. Het is immers gesteld noch bewezen, dat na die visering en vóór de ondertekening door de beoordelaar wijzigingen in het rapport zijn aangebracht.

22 In die omstandigheden moet het middel worden afgewezen.

Het gesprek tussen de beoordelaar en de beoordeelde ambtenaar

23 Verzoeker stelt schending van artikel 6 van de algemene uitvoeringsbepalingen, punt B.8.1. van de Gids voor de beoordeling en van de algemene beginselen inzake het recht van verweer. Het gesprek dat hij met de eerste beoordelaar had moeten hebben, zou hem zijn voorgesteld voordat de situatie was geregulariseerd, en had om die reden niet plaats kunnen vinden. Dit gebrek zou niet gedekt zijn door het louter formele onderhoud dat hij met de beoordelaar in beroep heeft gehad.

24 In de eerste plaats moet worden opgemerkt, dat de directeur van het Publikatiebureau in zijn hoedanigheid van eerste beoordelaar verzoeker tot driemaal toe een gesprek over het in december 1983 opgestelde rapport heeft aangeboden. Verzoeker heeft dat aanbod afgeslagen omdat het rapport volgens hem onregelmatigheden vertoonde. Een dergelijk gesprek heeft nu juist tot doel, de beoordeelde ambtenaar in staat te stellen zijn opmerkingen — en eventueel zijn kritiek — bij de beoordelaar voor te dragen. Hoe gegrond zijn kritiek op het beoordelingsrapport ook mocht zijn, het kon voor verzoeker geen argument zijn om zich aan het aangeboden gesprek te onttrekken. Hij kan dan ook de regelmatigheid van de beoordelingsprocedure niet bestrijden met een beroep op een situatie die hij zelf heeft doen ontstaan.

25 In de tweede plaats moet in ieder geval worden herinnerd aan 's Hofs arrest van 21 maart 1985 (zaak 263/83, Turner, Jurispr. 1985, blz. 893), volgens hetwelk het feit dat er geen gesprek is geweest tussen de eerste beoordelaar en de beoordeelde ambtenaar, niet tot nietigheid van het bestreden beoordelingsrapport kan leiden, wanneer het beroep is gericht tegen het beoordelingsrapport zoals vastgesteld door de beoordelaar in beroep en deze laatste een echt gesprek met de beoordeelde ambtenaar heeft gehad. In casu staat vast, dat de beoordelaar in beroep met verzoeker een onderhoud heeft gehad en dat verzoeker derhalve in de gelegenheid is geweest om al zijn opmerkingen over zijn beoordeling met die beoordelaar te bespreken.

26 Dit middel moet dus worden afgewezen.

De gegevens waarover de beoordelaar in beroep beschikte

27 Verzoeker stelt schending van artikel 7, tweede alinea, van de algemene uitvoeringsbepalingen en punt B.9.3. van de Gids voor de beoordeling, doordat de beoordelaar in beroep niet volledig geïnformeerd was als gevolg van het feit dat hij de eerste beoordelaar niet had geraadpleegd en niet de beschikking had over het door deze opgestelde aanvankelijke beoordelingsrapport.

28 Met betrekking tot het eerste punt zij opgemerkt, dat verzoeker in zijn verzoekschrift weliswaar stelt dat uit niets blijkt dat de beoordelaar in beroep de eerste beoordelaar heeft geraadpleegd, maar dat blijkens de verklaringen van de Commissie in haar verweerschrift, die zij later in haar antwoord op een vraag van het Hof heeft gepreciseerd, de beoordelaar in beroep mondeling overleg heeft gepleegd met de eerste beoordelaar alvorens het bestreden beoordelingsrapport vast te stellen.

29 Met betrekking tot het tweede punt zij erop gewezen dat, zelfs indien het juist zou zijn dat de beoordelaar in beroep niet beschikte over de in december 1983 opgestelde eerste versie van het beoordelingsrapport, dit voor de regelmatigheid van de procedure niet van belang is. Wat de beoordelaar in beroep moest verifiëren, was immers niet de beoordeling in het aanvankelijke rapport van 1983, maar die in het tweede rapport, dat de eerste beoordelaar in december 1984 had opgesteld. Waar verzoeker stelt dat de toezending van het aanvankelijke rapport aan de beoordelaar in beroep noodzakelijk was om deze in staat te stellen verzoekers inhoudelijke en formele kritiek op het rapport op zijn juiste waarde te schatten, dient verder te worden beklemtoond dat, zoals gezegd, verzoeker door de beoordelaar in beroep is ontvangen en derhalve al zijn grieven heeft kunnen toelichten.

30 Dit middel faalt derhalve.

De te late vaststelling van het beoordelingsrapport

31 Verzoeker stelt dat, ofschoon de beoordelingsprocedure ingevolge artikel 7, laatste alinea, van de algemene uitvoeringsbepalingen uiterlijk op 31 december 1984 beëindigd had moeten zijn, het definitieve beoordelingsrapport eerst op 5 maart 1986 is vastgesteld en hem nog later ter kennis is gebracht.

32 Dienaangaande kan worden volstaan met op te merken, dat vertraging in de beoordelingsprocedure de betrokken ambtenaar in voorkomend geval weliswaar aanspraak kan geven op schadevergoeding, maar in geen geval de geldigheid van het beoordelingsrapport kan aantasten en bijgevolg ook geen grond kan opleveren voor nietigverklaring ervan.

33 Dit middel moet derhalve worden afgewezen.

34 Uit een en ander volgt, dat de middelen ontleend aan onregelmatigheden in de beoordelingsprocedure, ongegrond zijn.

Het middel ontleend aan schending van het vertrouwensbeginsel en het beginsel van gelijke behandeling

35 Dit middel is niet door specifieke argumenten gestaafd, doch uitsluitend gebaseerd op de in de vorige middelen gestelde schending van de ter zake geldende bepalingen. Uit de verwerping van die middelen volgt, dat ook dit middel faalt.

Het middel ontleend aan schending van het intern reglement van het Publikatiebureau

36 Ingevolge het intern reglement van het Publikatiebureau betreffende de beoordelingsprocedure, aldus verzoeker, is de directeur van het Bureau verplicht bij de beoordeling van ambtenaren van categorie A vooraf het directiecomité te raadplegen. In casu zou dit niet zijn gebeurd.

37 Volgens artikel 48 van de door het directiecomité vastgestelde „voorschriften voor de werking" van het Publikatiebureau stelt de directeur van het Bureau het directiecomité in kennis van de periodieke beoordelingen van de ambtenaren en personeelsleden (van categorie A en daarmee gelijkgestelden), van de door de betrokkenen gemaakte opmerkingen en van alle andere gegevens die voor die beoordeling van belang zijn.

38 Hieruit volgt, dat de directeur van het Publikatiebureau niet verplicht is het directiecomité vóór de vaststelling van het rapport van de betrokken ambtenaren te raadplegen, maar dat hij het enkel achteraf moet inlichten.

39 Bijgevolg kon de directeur van het Publikatiebureau verzoekers rapport vaststellen zonder vooraf het directiecomité te raadplegen; en zelfs indien hij zijn verplichting om het comité te informeren, naderhand niet zou zijn nagekomen — wat overigens door verzoeker niet is gesteld of bewezen —, dan zou dat van geen enkel belang zijn voor de geldigheid van het bestreden beoordelingsrapport.

40 Het middel moet dus worden verworpen, zonder dat een uitspraak nodig is over de door de Commissie opgeworpen vraag, of de „voorschriften voor de werking" van het Publikatiebureau haar in haar hoedanigheid van tot aanstelling bevoegd gezag kunnen worden tegengeworpen.

41 Uit het voorgaande volgt, dat verzoekers vordering tot nietigverklaring van zijn definitieve beoordelingsrapport moet worden verworpen.

De schadevordering

42 Verzoeker stelt dat de vertraging bij de vaststelling van het beoordelingsrapport een dienstfout oplevert ter zake waarvan de Commissie schadeplichtig is. Ofschoon hij de door hem geleden schade op 50 000 LFR raamt, beperkt hij zijn schadevordering tot één frank, ter vergoeding van zijn immateriële schade.

43 De vertraging waarover verzoeker zich beklaagt, is althans voor een deel aan zijn eigen houding te wijten. Verzoeker had stellig het recht om de rechtsmiddelen te gebruiken die hem door het Ambtenarenstatuut en de algemene uitvoeringsbepalingen worden geboden, doch men kan er niet omheen dat hij, door eerst de beoordelaar in beroep in te schakelen en vervolgens het advies van het paritair beoordelingscomité te vragen, zelf de omstandigheden in het leven heeft geroepen die het verloop van de beoordelingsprocedure konden vertragen.

44 Evenwel moet worden beklemtoond, dat de administratie van haar kant het hare tot de vertraging heeft bijgedragen; zo heeft de eerste beoordelaar onnodig getalmd met het raadplegen van de speciale groep beoordelaars en heeft de beoordelaar in beroep na het advies van het paritair beoordelingscomité meer dan zeven maanden laten verlopen alvorens het beoordelingsrapport definitief vast te stellen. Gelet op de verplichting van de administratie om de rapporten van de ambtenaren binnen de gestelde termijn vast te stellen, is deze gedraging van de Commissie als onrechtmatig aan te merken.

45 Niettemin kan deze onrechtmatige gedraging van de Commissie verzoeker in de omstandigheden van het geval geen recht geven op zelfs maar een symbolische schadevergoeding, aangezien hij niet heeft aangetoond dat hij door de te late vaststelling van zijn beoordelingsrapport schade heeft geleden. Noch in zijn memories noch ter terechtzitting heeft verzoeker immers gesteld, dat het normale verloop van zijn carrière door die vertraging is aangetast, noch heeft hij gepreciseerd waarin de door hem gestelde immateriële schade bestaat.

46 In die omstandigheden moet ook de in het verzoekschrift geformuleerde schadevordering worden afgewezen.

47 Uit een en ander volgt, dat het beroep in zijn geheel moet worden verworpen.

Kosten

48 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen.

49 Anders dan verzoeker stelt, zijn er in casu geen termen aanwezig voor toepassing van artikel 69, paragraaf 3, tweede alinea, van het Reglement, volgens welk het Hof een partij die in het gelijk wordt gesteld, kan veroordelen tot vergoeding aan de wederpartij van de kosten welke zij ten laste van laatstgenoemde heeft veroorzaakt. De door verzoeker ingeroepen enkele omstandigheid, dat de Commissie

zijn nochtans uitvoerig gemotiveerde klacht niet uitdrukkelijk heeft beantwoord, volstaat niet om de door hem voor het onderhavige beroep gemaakte kosten als nodeloos of vexatoir aan te merken.

50 Volgens artikel 70 van het Reglement voor de procesvoering blijven echter de kosten door de instellingen ter zake van beroepen van personeelsleden der Gemeenschappen gemaakt, te hunnen laste.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

rechtdoende:

1) Verwerpt het beroep.

2) Verstaat dat elk der partijen de eigen kosten zal dragen.

Moitinho de Almeida Everling Galmot

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 9 februari 1988.

De griffier

P. Heim

De president van de Derde kamer

J. C. Moitinho de Almeida